

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Duiding vaccinatiegraad, opkomst & interventies

Technische briefing | 15 September 2021

- Waar staan we
- Wat is de aanpak voor verhogen vaccinatiegraad
- Wat weten we van de doelgroepen
- Wat weten we van de belemmeringen
- Wat doen we aan interventies

Stand van zaken 12 september 2021

Vaccinaties

23,3 miljoen totaal aantal prikken gezet Nederland

Ca. 105 duizend prikken verwacht deze week
Ca. 21 duizend geplande eerste prikken

Landelijke campagnes

Prikken zonder afspraak

Fijnmazig vaccineren

Vorbereiding 3e prik immuungecompromiteerden

Vorbereiding boostercampagne

Stand van zaken Vaccinatiegraad

Tabel 2: Geschatte opkomst en vaccinatiegraad COVID-19-vaccinatie, week 1 t/m week 36, 2021¹⁻⁷

Leeftijdsgroep	Geboortejaren	Opkomst tenminste één dosis	Vaccinatiegraad volledige vaccinatie
12 en ouder	2009 en eerder	83.1%	79.0%
18 en ouder	2003 en eerder	85.6%	81.7%

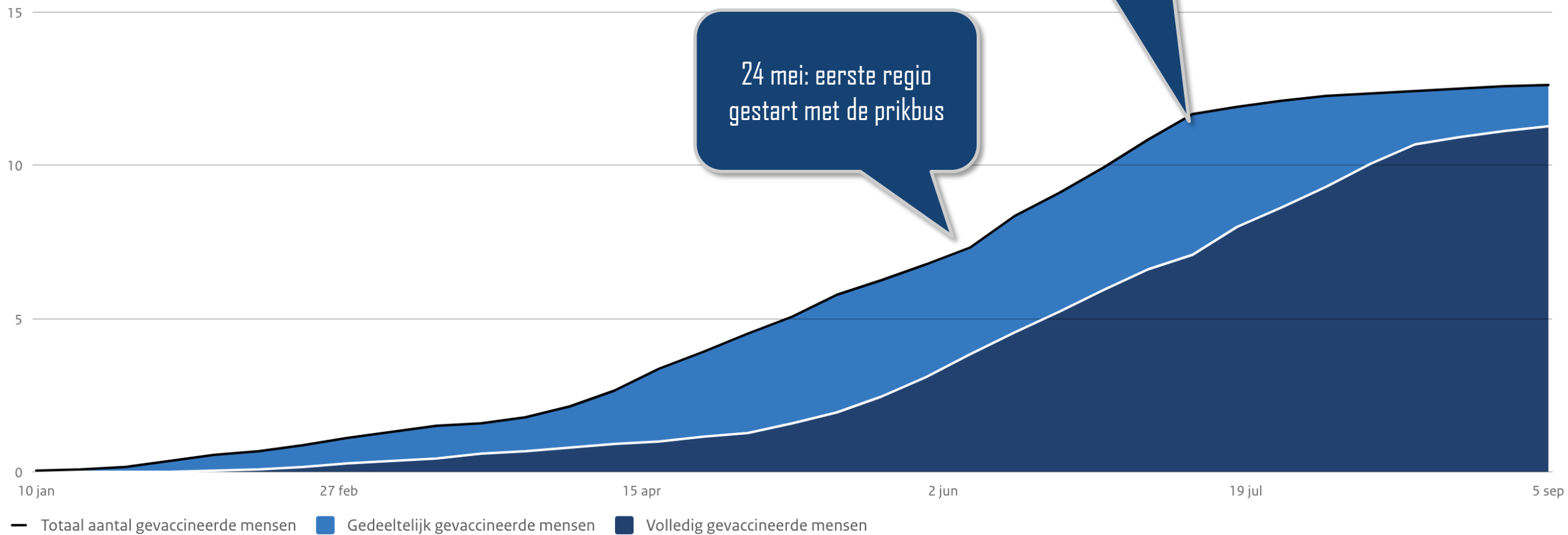
Doorgemaakt COVID + 1 prik verwerkt in vaccinatiegraad

Aantal gevaccineerde mensen door de tijd heen

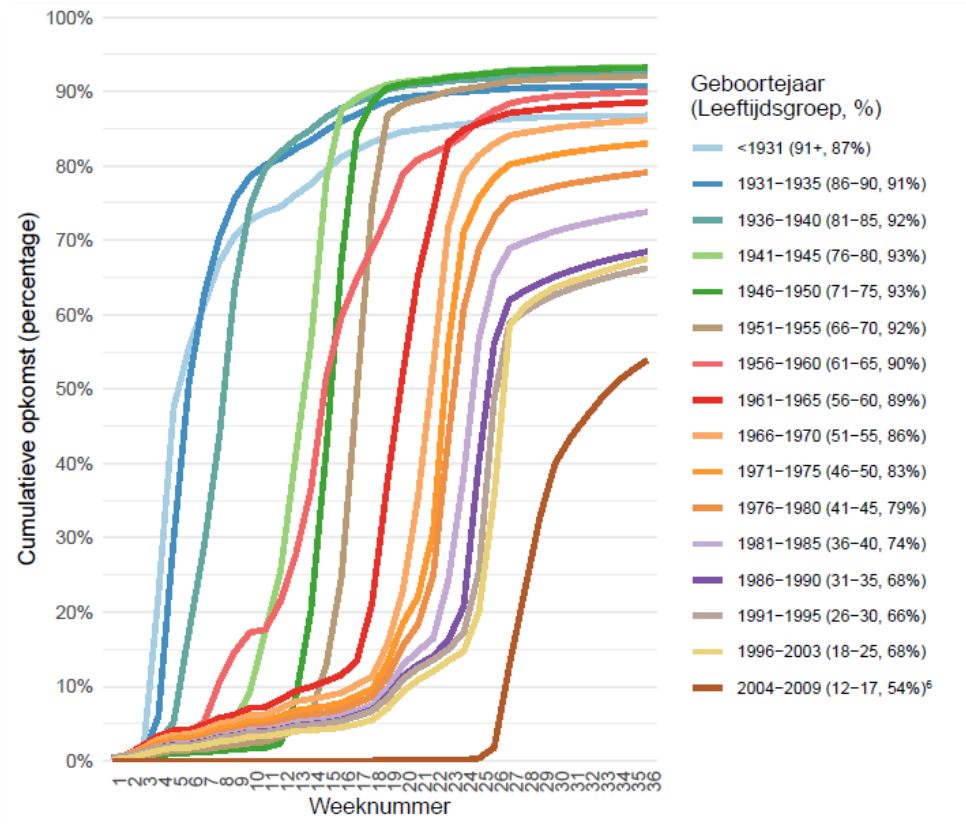
Deze grafiek laat zien hoeveel mensen een prik hebben gehad. Ook is te zien hoeveel mensen volledig en hoeveel mensen gedeeltelijk gevaccineerd zijn. Mensen die gedeeltelijk gevaccineerd zijn, hebben nog een tweede prik nodig.

x miljoen

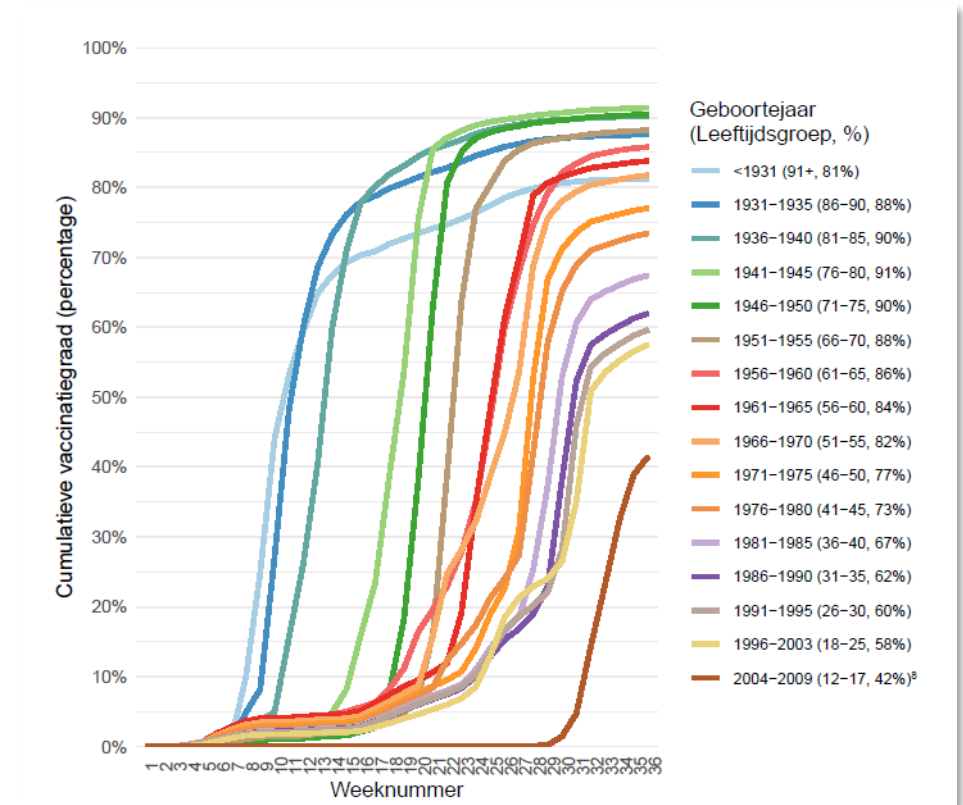

In de cumulatieve vaccinatiegraad en opkomst naar leeftijdsgroep is een lagere opkomst onder jongere leeftijden zichtbaar

Cumulatieve opkomst tenminste één COVID-19 vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 36, 2021

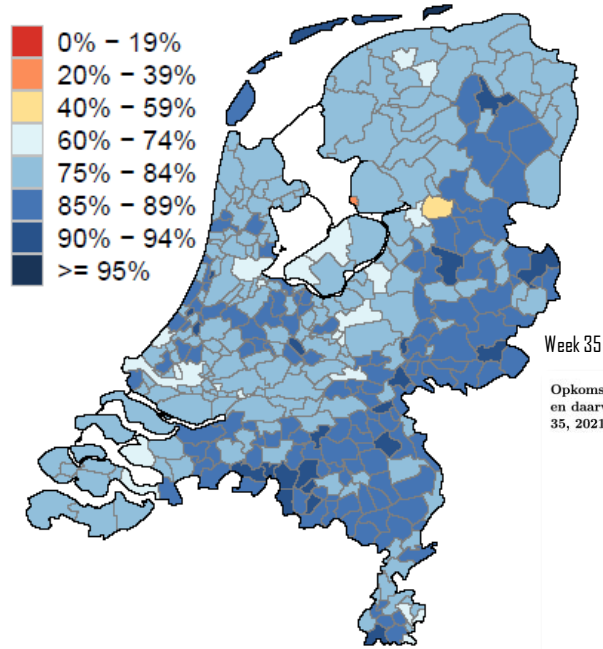

Cumulatieve vaccinatiegraad voor volledige COVID-19 vaccinatie naar geboortjaar en week, week 1 t/m week 36, 2021

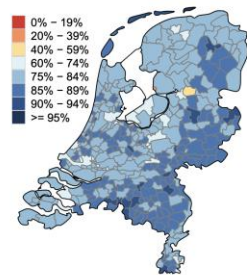

Cumulatieve opkomst en vaccinatiëgraad voor 18 jaar en ouder

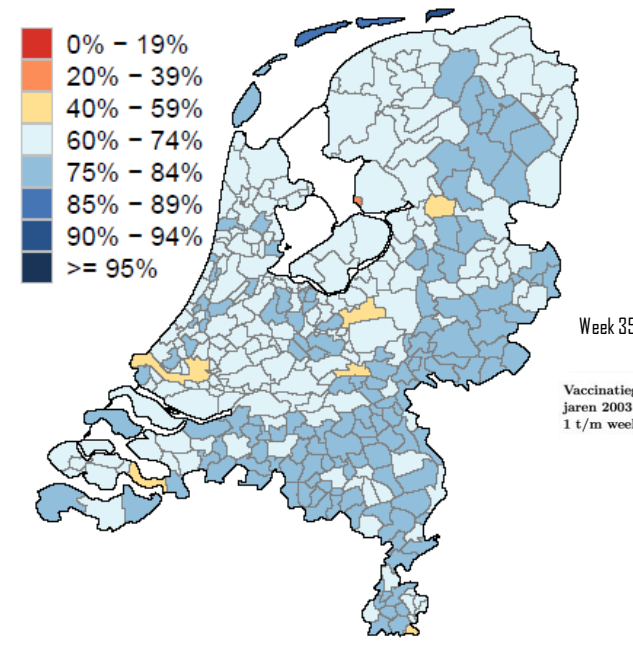
Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 36, 2021

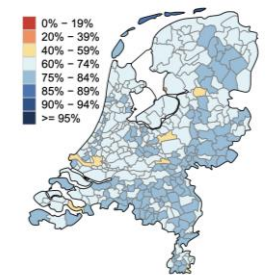
Opkomst tenminste één COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 35, 2021

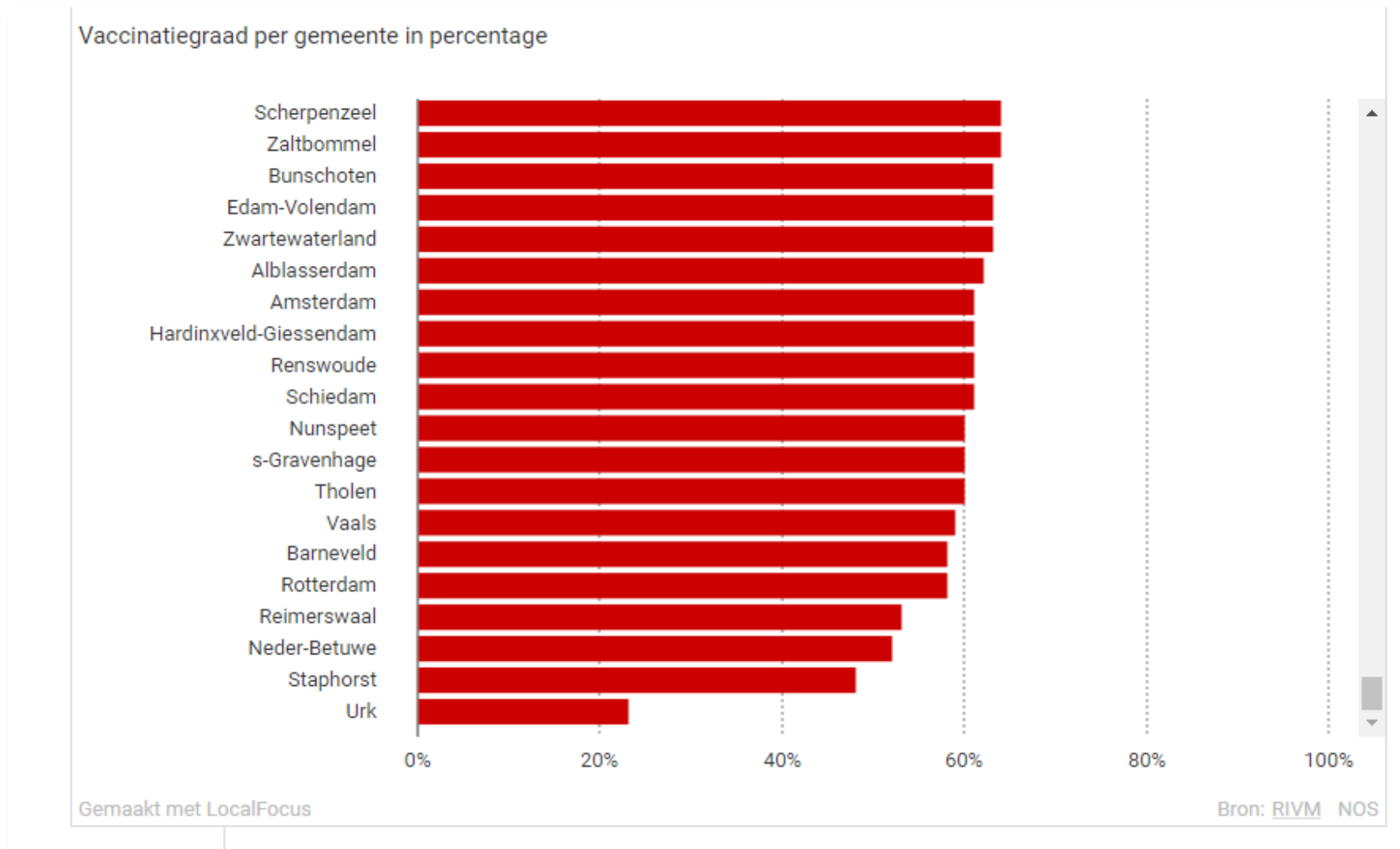
Vaccinatiëgraad voor volledige COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 36, 2021

Vaccinatiëgraad voor volledige COVID-19-vaccinatie geboortejaren 2003 en daarvoor (18 jaar en ouder) naar gemeente, week 1 t/m week 35, 2021

Vaccinatiegraad per gemeente

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Aanpak Vaccinatiegraad

De aanpak richt zich op korte en lange termijn interventies

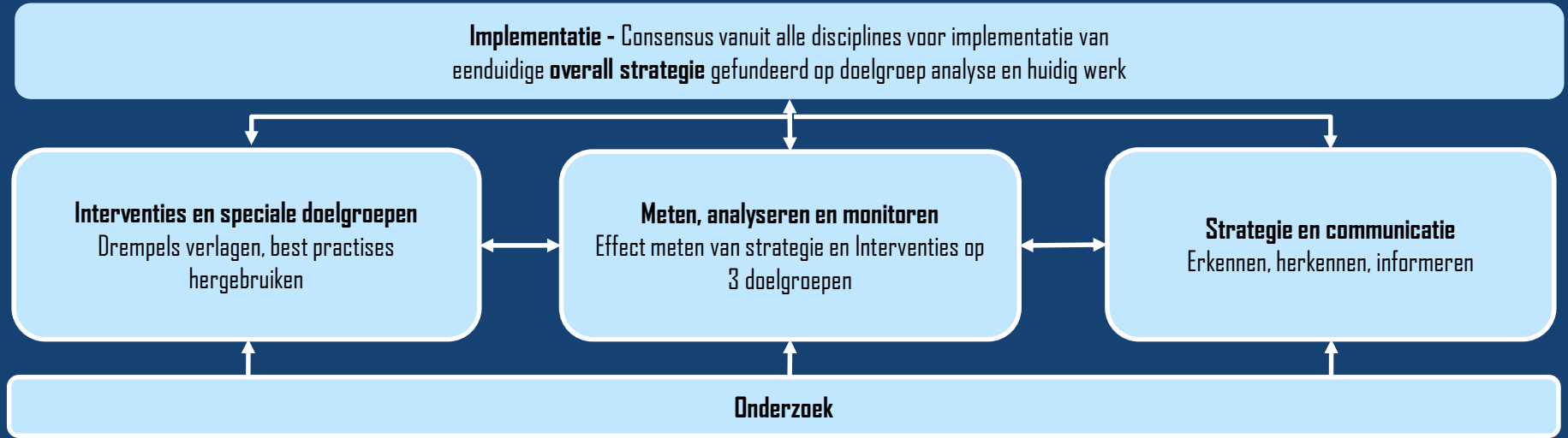
- Hoog tempo vaccinatie in periode mei- juni –juli 2020
- Hoge opkomst – iedereen die afspraak wilde maken is geweest
- Tot in juli was de beschikbaarheid van vaccins een beperkende factor
- Vanaf eind juli
  - Voldoende vaccins beschikbaar, prikken worden bepaald door opkomst
  - Activiteiten gericht op groepen die eerder een barrière ervaarden en groepen die minder makkelijk bereikt worden voor vrijwillige vaccinatie
- Geen “easy fixes” – lange adem nodig

RIVM & GGD gezamenlijke aanpak voor maximalisatie van de vaccinatiegraad

Wat doen wij?

Overall strategie en 3 pijlers (werkstromen)

¹¹ Bron: RIVM, juni 2021: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/vaccinatiebereidheid>
HELIUS, mei 2021: <https://www.rivm.nl/documenten/vaccinatiebereidheid-covid-19-onder-groepen-met-migratieachtergrond>

Op wie richten we ons?
3 doelgroepen

Doelgroep A.

Willen wel, maar zijn nog
niet geweest

Omvang onbekend

Doelgroep B.

Twijfelaars, weten het nog
niet

12-17 jarigen: 44,2% (RIVM, 2021)
18+ (migranten): 30% (HELIUS, 2021)
18+ (NL): 13% (HELIUS, 2021)

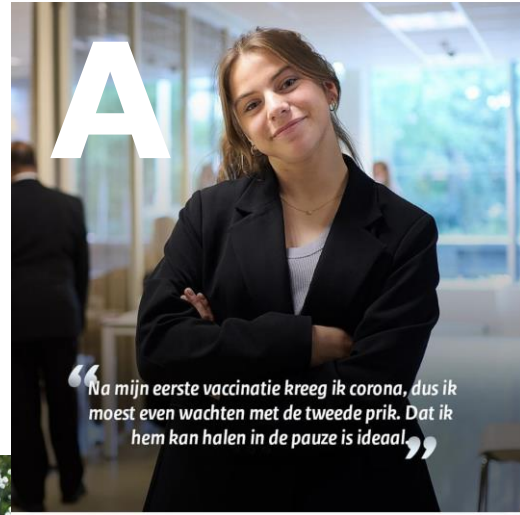
Doelgroep C.

Willen (vooralsnog) niet

12-17 jarigen: 9,2% (RIVM, 2021)
18+ (migranten): 20 - 30% (HELIUS, 2021)
18+ (NL): 8% (HELIUS, 2021)

De mensen achter doelgroep A, B en C

Doelgroep A zijn mensen die zich willen laten vaccineren, en (nog niet) zijn geweest. **Doelgroep B** zijn de twijfelaars, die weten het (nog) niet. **Doelgroep C** zijn de mensen die zich (vooralsnog) niet willen laten vaccineren.

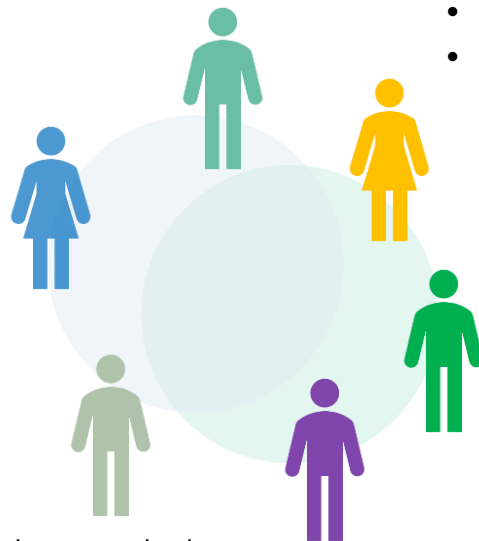

Wie zijn de 15% van de bevolking die (nog) geen prik heeft gehaald?

Jongeren

- 12 – 17: ± 360.000
- 18 – 25: ± 315.000
- Ervaren risico op (ernstige) ziekte is laag

Migratieachtergrond

- Minder vertrouwen in de overheid
- Zorgen over veiligheid
- Beperkte toegang tot overheidsinformatie
- Afwijkende informatiekanalen

Religieuze achtergrond

- Reformatorische gezindte
- Totaal aantal leden circa 250.000
- Daarvan accepteert meer dan de helft de RVP vaccinaties
- Vaccinatiebereidheid in oudere leeftijdsgroepen hoger dan verwacht
- Bij jongeren is er naast terughoudendheid vanuit geloof en opvoeding ook twijfel over noodzaak van vaccinatie

Mensen met weinig vertrouwen in instanties

- Zorgen over veiligheid, twijfels over goede bedoelingen overheid, slechte ervaring met overheidsinstellingen
- Invloed van des- en misinformatie

- Nog ruim **2 miljoen** mensen niet gevaccineerd boven de 12 jaar
- Vanuit het RVP weten we dat **5-9%** van de mensen zich principieel niet wil laten inenten
- Het bereidheidsonderzoek stelt echter een bereidheid van 91%

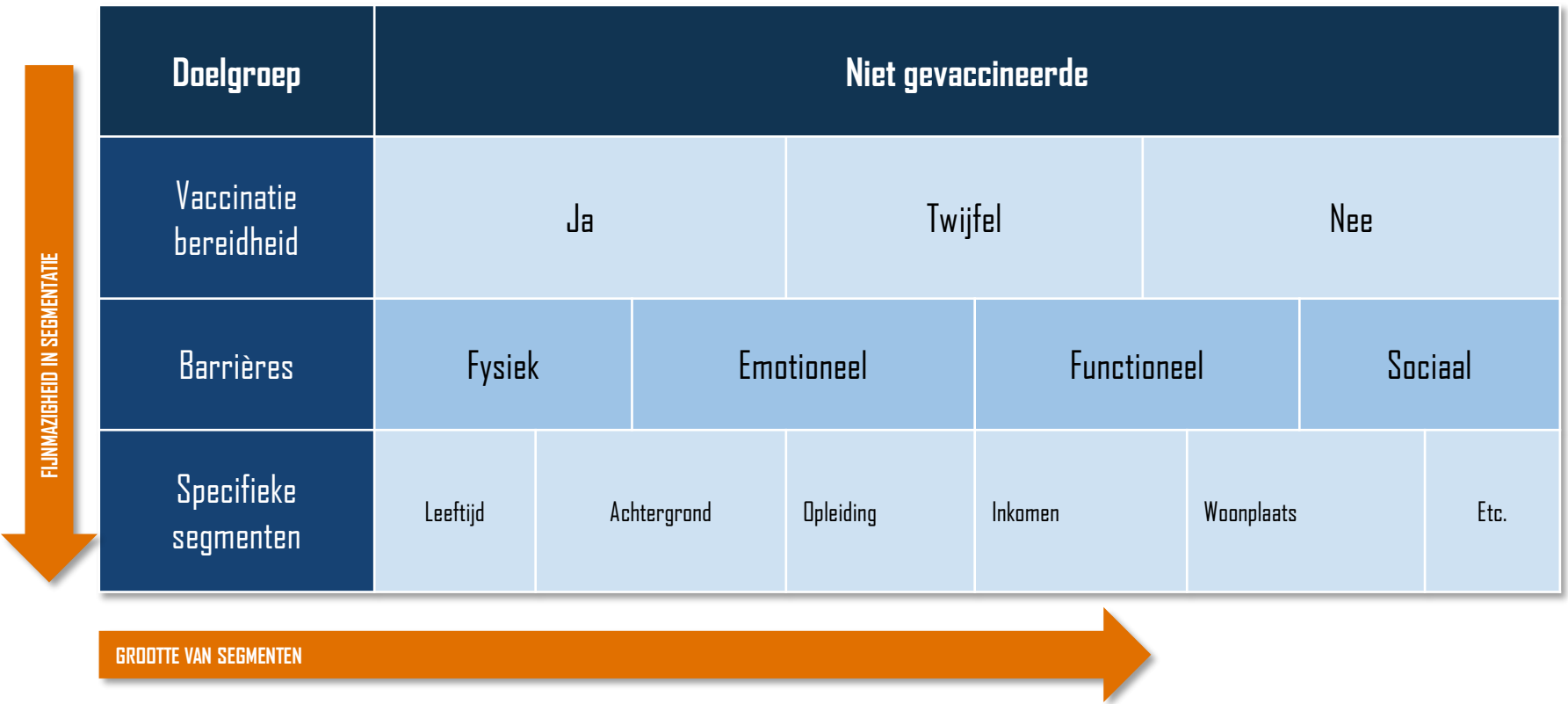

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Belemmeringen & Interventies

De huidige aanpak voor het **verhogen van de vaccinatiegraad** richt zich op het wegnemen van barrières voor vrijwillige vaccinatie. Deze aanpak richt zich hierbij op de gehele groep van mensen die nog niet (volledig) gevaccineerd zijn; deze groep wordt onderverdeeld in drie groepen.

Bekende barrières tot nu toe

- Informatie bereikt de doelgroep niet of nauwelijks
- Informatie is complex en wordt niet begrepen
- Desinformatie, fakenews: circuleert soms in specifieke groepen
- Geen urgentie: ik word niet ernstig ziek (jongere leeftijdsgroepen)
  - Komt later wel / na de vakantie / ....
  - De kwetsbaren zijn toch al gevaccineerd....
- Angst voor o.a. effect op: vruchtbaarheid / zwangerschap / kind
- Twijfel over veiligheid van vaccins (te snel ontwikkeld; bijwerkingen; langer termijn effecten?)
  - Wantrouwen bij informatie van de instituties / overheid
- Twijfels en vragen over eigen persoonlijke medische situatie (diabetes, astma....)

Flyers verschillende talen, andere kanalen (TIK TOK), Steffie

Actieve (lokale) communicatie

Dialogo, maatwerk, Informatievoorziening

Beschikbaarheid vraagbaak, dokter, vertrouwd persoon

Op alle type barrières lopen acties

Er vinden op grote schaal lokale, regionale en landelijke interventies plaats. Deze interventies richten zich op het wegnemen van barrières voor vaccinatie, bijvoorbeeld fysieke barrières door de inzet van prikbusen. Deze interventies richten zich op de gehele groep van mensen die nog niet (volledig) gevaccineerd zijn, waarbij er in de aanpak en specifieke uitingen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende doelgroepen. Voor de lange termijn kijken we hoe we de groep nog niet gevaccineerden nog verder kunnen benaderen.

Categorie	Voorbeeld barrières	Voorbeeld huidige interventies ¹	Toekomstige interventies;
Fysieke barrières	Afstand tot priklocaties,	Inzet prikbusen, prikken zonder afspraak, aparte aanpak mensen met allergische reacties;	Worden nader vormgegeven op basis van de uitkomsten van onderzoek. Voor de resterende groep is een aantal zaken bekend: <ul style="list-style-type: none"> • Aangaan van het individuele gesprek • Inzet van de huisarts als betrouwbare afzender
Emotionele barrières	Wantrouwen overheid, prikangst	Prikuurtje voor mensen met prikangst, aparte prikkamers bij GGD,	
Functionele barrières	Onzekerheid over veiligheid, lange termijn effecten, onbekendheid taal,	Beschikbaarheid betrouwbare informatie, lespakketten (jongeren), speciale informatie voor zwangeren, informatieverstrekking GGD/VWS/RIVM via meerdere kanalen, in meerdere talen;	
Sociale barrières	Invloed vanuit de gemeenschap/familie/vriendengroep	Gesprek aangaan, interventies via sleutelfiguren gemeenschap (bv Inclusia), lokaal vaccineren (bijvoorbeeld op de markt)	

- De groep 50+ die niet gevaccineerd is, heeft een grotere kans om ernstig ziek te worden en in het ziekenhuis / IC te worden opgenomen.
- Impact op belasting en toegankelijkheid van de zorg
- Daarom belangrijk om ook in deze groep extra inzet te plegen op verhogen vaccinatiegraad

Huidig beeld:

- De 50+ groep die niet gevaccineerd is, is een heterogene groep.
- Barrières voor 50+ zijn gelijk aan die van andere categorieën, dus de interventies die voor andere groepen worden uitgevoerd zijn ook hier van toepassing.
- Vooral extra aandacht voor kanalen waarbij we deze doelgroep(en) kunnen bereiken.
- Parallel: onderzoek naar specifieke motivaties / aanknopingspunten in deze groep

Voorbeelden van experimenteren GGD regio's

Er worden interventies ingezet op het gebied van fijnmazig vaccineren en de vaccinatie-opkomst verhogen, gericht op het verlagen van fysieke, emotionele, sociale en functionele barrières. Voorbeelden zijn:

Testen als momentum

- Bij testafspraken direct uitnodigen voor vaccinatie. Bij een negatieve antigeentest direct en op dezelfde locatie gevaccineerd worden, zonder afspraak.

Locaties

- Vaccinatie in een voedselbank
- Verkennende gesprekken vaccineren bij apothekers
- Regio Gelderland-Midden: effect meten flyereren bij prikbus.

Doorstroomlocaties

- Er wordt gekeken naar nieuwe doorstroomlocaties voor pop-up locaties bijvoorbeeld in leegstaande panden in winkelcentra, gesprekken lopen met winkelketens om prikbusen (tijdelijk) te positioneren.

Overige Interventies

- Diverse activiteiten in/met onderwijs
- Testen specifieke aanpak bij campagne prikkenzonderafpraak.nl

Voorlichting en vaccineren

- Afspraken met instellingen
- Signalen delen
  - Internationale studenten (>1 maand in NL)
  - Veiligheid
- Inzicht in vaccinatiegraad
- Lesmodule Nederlands Instituut voor de biologie

Testen en bron- en contactonderzoek

- Werkwijze BCO
- Aanspreekpunt per regio

Universiteit, HBO en MBO

- Voorlichting & vaccineren op locatie – veel initiatieven tijdens introductieweken HO

Voortgezet onderwijs (zie memo prikbusen op middelbare scholen)

- Geen prikbusen op locatie
- Wel ruimte voor voorlichting

The screenshot shows the NIBI website with the following content:

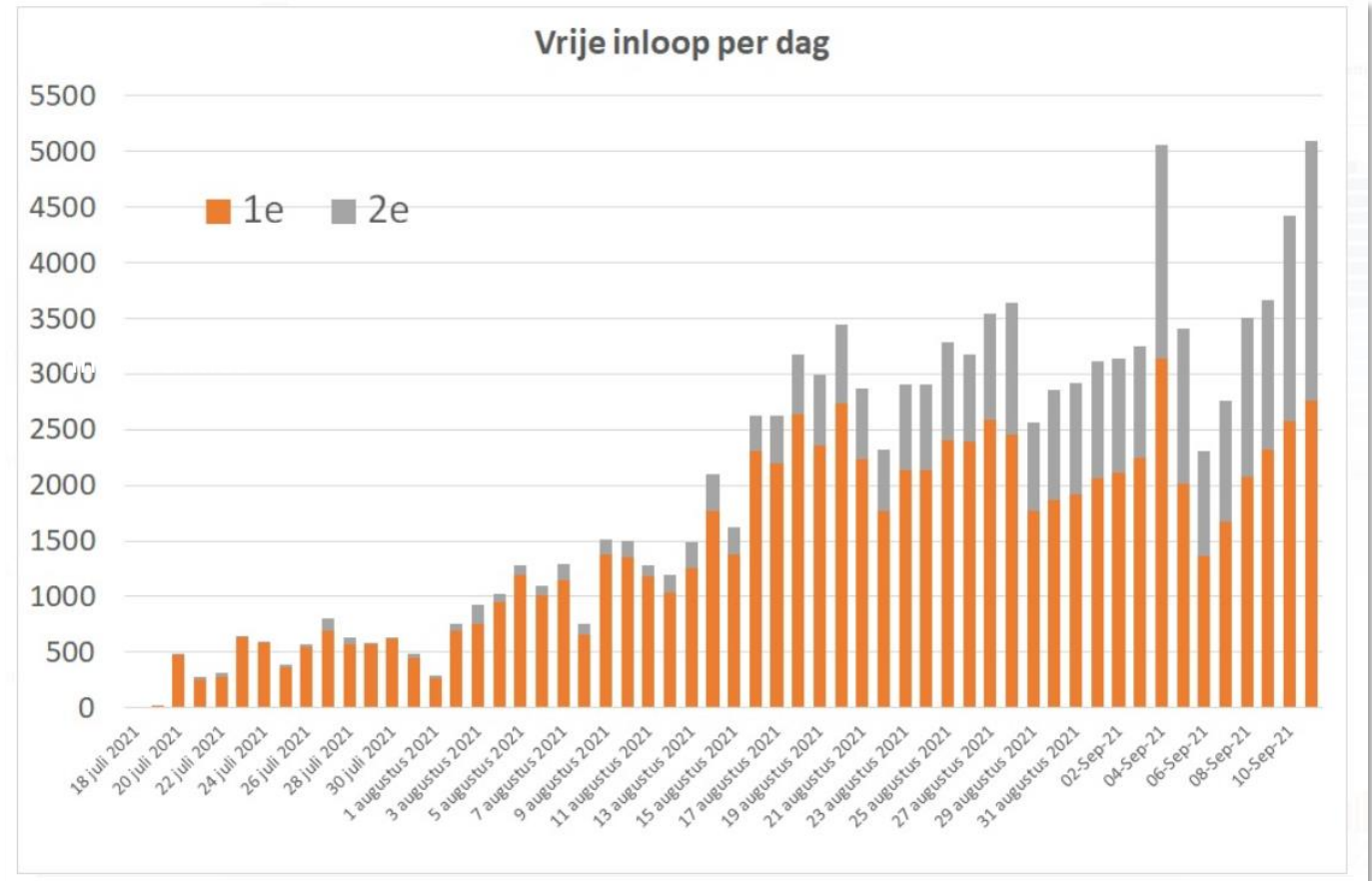
- Logo:** nibi NEDERLANDS INSTITUUT VOOR BIOLOGIE
- Header:** NIBI zet biologie op de kaart
- Navigation:** Leden, NIBI, Carrière, Conferenties, Lesmateriaal, Meer
- Section:** Leren over vaccineren
- Text:** Bestel GRATIS uitbreiding Leren over Vaccineren - Hoe werkt een mRNA-vaccin. Leerlingen van 12-17 jaar vormen de jongste lichter in de vaccinatiecampagne tegen Covid-19. Een prachtige context om de biologie achter het mRNA-vaccin te behandelen. Samen met een groepje biologiedocenten hebben we in de zomervakantie gloednieuw lesmateriaal ontwikkeld, geschikt voor onder- en bovenbouw vmbo/havo/vwo. Gratis te bestellen! Het materiaal bestaat uit de volgende materialen:
- List:**
  - Een rollenspel
  - Animatie (zie ook hiernaast)
  - A3 placemat Hoe werkt een mRNA-vaccin?
  - Werkblad knippen- en plakken (voor klas 1)
  - Stellingen (voor klas 1) in PowerPoint of LessonUp
  - PowerPoint voor de nabespreking
  - Docentenhandleiding (8mb)
- Text:** De docentenhandleiding, Rollenspelkaartjes en Placemat zijn full color gedrukt en gratis te bestellen. De andere materialen kun je downloaden. De animatie Hoe werkt een mRNA-vaccin? staat op Youtube.
- List:**
  - Bestel alle gedrukte materialen (rollenspel, placemat, docentenhandleiding en andere lesboekjes van Leren over Vaccineren hier (of scroll naar beneden naar het bestelformulier).
- Text:** Bestel GRATIS leerlingboekjes Leren over Vaccineren
- Text:** Half oktober hebben we een 2e druk gemaakt van de leerlingboekjes voor
- Video thumbnails:**
  - Hoe werkt een mRNA-v...
  - Hoe werkt een vaccin?
  - Hoe maak je een vaccin? :

Het aantal prikken bij de vrije inloop neemt verder toe, met weer een nieuw recordaantal

Vrije inloop

- Vrije inloop (vaccinatie zonder afspraak van te voren) is goed voor ca. **40% van alle eerste prikken** die momenteel gezet worden
- In totaal zijn er **115.000 prikken** gezet in vrije inloop (d.d. 10 sept)
- Nieuw recordaantal vrije inloop prikken afgelopen zaterdag 11 september
- Inmiddels zijn er zo'n 200 locaties waar Nederlanders zonder afspraak terecht kunnen

Volle collegezalen en een prikbus op locatie: hoger onderwijs wil open

Groente, fruit en een vaccin: huisartsen en GGD zetten 140 prikken op de markt in de strijd tegen 'rare ideeën over vaccins'

Team prikt mensen die vaccin willen bij de markt in Delfshaven | Foto: Bunyamin Meral

Huisartsen in Rotterdam-Delfshaven stonden afgelopen zaterdag voor de tweede keer op de markt op het Grote Visserijplein om mensen voorlichting te geven over coronavaccinaties. Zo'n 140 mensen kregen ter plekke een prik. "We lopen tegen een enorm lage opkomst in deze wijken aan, zo'n 50 procent van de mensen komt niet. Dat is de reden dat we dachten: we moeten iets doen", zegt huisarts Bunyamin Meral.

▲ Onder toezien oog van moeder Franka krijgt Niels Wels een prik van verpleegkundige Don Straatman in de GGD-bus in Hedel. © copyright Marc Bolsius

In de rij voor een vaccinatie in Hedel op eerste dag van de GGD-prikbus in de Bommelerwaard

Prik voor Westlandse arbeidsmigranten

Zo'n 13.000 arbeidsmigranten die in Westland werken, krijgen de komende weken de mogelijkheid zich te laten vaccineren via hun uitzendbureaus.

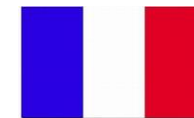
Covid booster vaccine: JCVI to review key data on Thursday and roll-out decision could come by end of the week

EXCLUSIVE

Professor Saul Faust, chief investigator of the Cov-Boost trial at University Hospital Southampton, told i that initial results from the study will be reviewed by the Joint Committee on Vaccination and Immunisation (JCVI) this week

Frankrijk verplicht 'coronapas' vanaf augustus bij bezoek horeca en winkelcentra

Vaccinatiebeleid moet inspelen op motieven vaccinatie-weigeraars

10 september 2021 • PERSBERICHT

Een groot deel van de Nederlandse bevolking ziet vaccinatie als dé oplossing om uit de coronacrisis te komen. Het vaccinatiebeleid richtte zich lange tijd vooral op deze welwillende groep. Maar uit het onderzoek van het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), De Haagse Hogeschool en de Erasmus Universiteit blijkt dat ongeveer 15 procent van de Nederlanders niet gevaccineerd wil worden. Door kennis van lokale professionals zoals huisartsen beter te benutten, kunnen vaccin-weigeraars beter bereikt worden.

De aanpak richt zich daarbij op het wegnemen van verschillende doelgroep specifieke barrières

De huidige aanpak voor het **verhogen van de vaccinatiegraad** richt zich op het wegnemen van barrières voor vrijwillige vaccinatie. Deze aanpak richt zich hierbij op de gehele groep van mensen die nog niet (volledig) gevaccineerd zijn; deze groep wordt onderverdeeld in drie groepen. De focus bij het verhogen van de vaccinatiegraad ligt bij de doelgroep met twijfel.

FLINAZIGHEID IN SEGMENTATIE ↓	Doelgroep	Niet gevaccineerde					
	Vaccinatie bereidheid	Ja		Twijfel		Nee	
	Barrières	Fysiek	Emotioneel		Functioneel		Sociaal
	Specifieke segmenten	Leeftijd	Achtergrond	Opleiding	Inkomen	Woonplaats	Etc.
		GROOTTE VAN SEGMENTEN →					

Doelgroep grootte

Wat ga je zeggen?

Hoe ga je het zeggen?

1.
Doelgroep Definiëren

Voorbeeld:

Op basis van Barrières
Emotioneel, Functioneel, Sociaal
Evt. Fysiek (bv zwangeren)

2.
Main Message (obv vertrouwen)

Vragen over vaccineren?
Antwoord vanuit een betrouwbare bron

3.
Doorvertalen naar specifieke groep

Op basis Barrière:
Bang voor prikken? Werkt vaccineren wel?

Op basis segment:
Via FunX of Tiktok, In het Arabisch of Turks

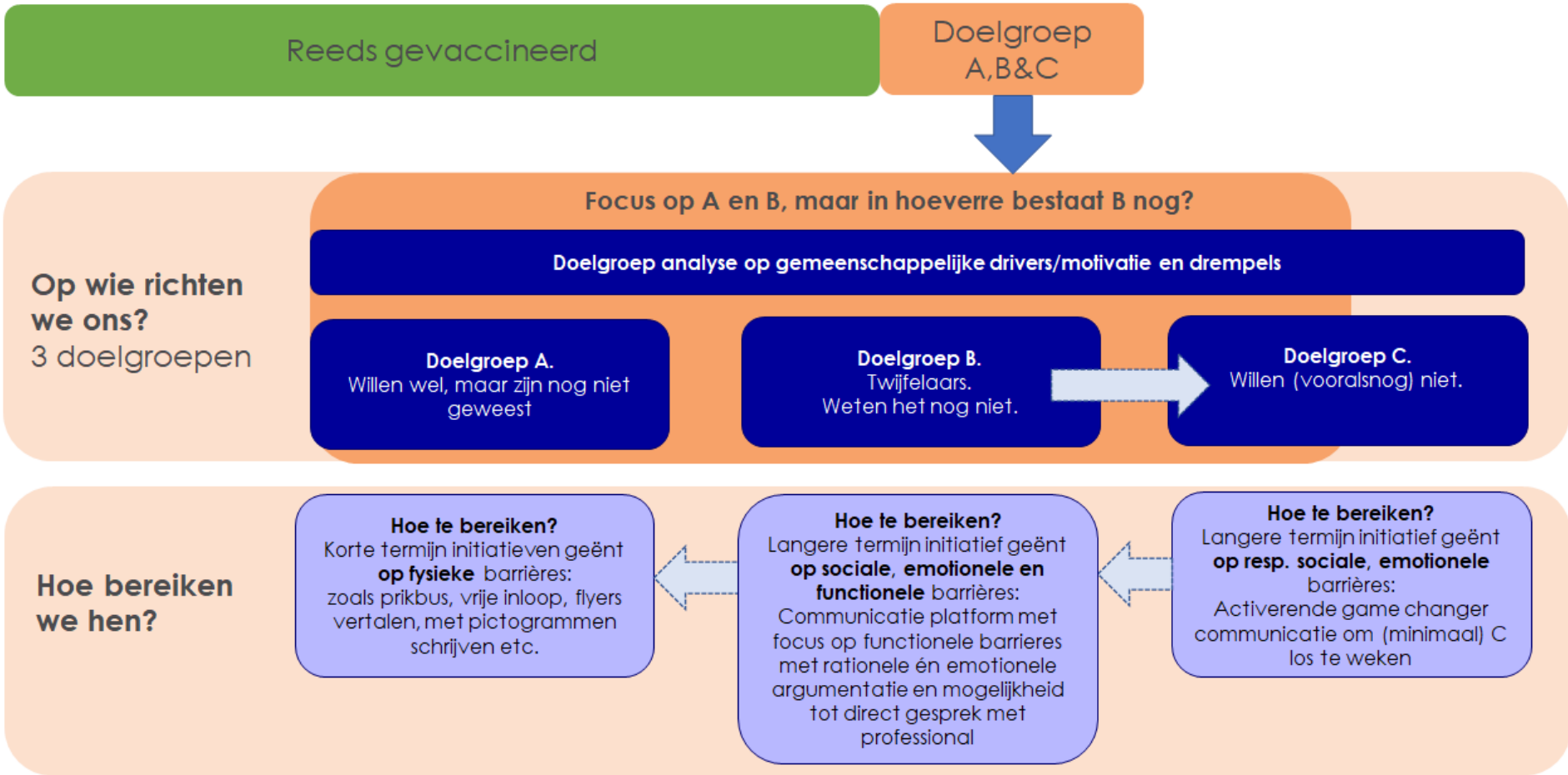
4.
Opvangen van Doelgroepen op 1 platform

Relativering van de boodschap
via website

Wie is boodschapper?

De huidige doelstelling met de overgebleven doelgroep vergt een 'nieuwe' aanpak

- Spoor 1: “Dialogoog aanpak”
- Spoor 2: “Nieuwe communicatie aanpak”
- Op dit moment lopend onderzoek geeft ons inzichten in wat werkt en wat niet werkt.

Middels onderzoek krijgen we beter inzicht in vaccinatie barrières

Onderzoek	Achtergrond	Het wegnemen van vaccinatie barrières voor laatste groep twijfelaars en weigeraars is een belangrijke gedragsuitdaging voor het vaccinatieprogramma. Hoe krijgen we deze late bewegers alsnog in beweging?
	Doelgroep	Deze groep is divers: gekeken naar vaccinatiebereidheid, overtuigingen, fysieke of mentale barrières, specifieke demografische factoren.
	Uitkomst	Naast het ontdekken wat het vaccinatiegedrag in de weg staat, zijn we geïnteresseerd in het verkennen, testen en valideren van gedragsinterventies die kansrijk zijn om mensen in beweging te krijgen. <i>BV Van wie zou men het vaccinatie advies wel accepteren?</i>
Vertaling praktijk	Welke boodschap	Weet waar de twijfel zit bij de doelgroep en wat hen drijft, niet gericht op overtuigen maar meehelpen om te beslissen, de emotie lijkt belangrijker dan het rationele
	Welke vorm	Vertrouwen en geloofwaardig: eerlijk, duidelijk, toegankelijk, begrijpelijk, aantrekkelijk en consistent
	Welke afzender	Onafhankelijk en vertrouwelijk
	Welke kanalen	Communicatie via de lokale instanties, GGD's, artsen, sleutelfiguren etc. en platform waar zelf informatie kan worden gewonnen

- Spoor 1: vele initiatieven reeds gaande maar kan breder opgepakt worden
- Wat werkt wel?
  - Open dialoog met erkenning van zorgen, twijfels en vragen
  - Sleutelpersonen: lokaal, binnen bekende netwerken, verenigingsleven, maatschappelijke branches/sectoren, het werk
  - De dokter (huisarts) wordt vertrouwd
  - Vragen beantwoorden
- De overheid zou niet de enige afzender moeten zijn die de positieve effecten van vaccinatie uitdraagt.

- Spoor 2: nieuwe aanpak met andere insteek communicatie?
- Focus op motieven van doelgroep
- Een andere boodschap dan de prik centraal stellen kan helpen (schuif naar het hogere doel)
- Andere afzenders / boodschappers
- Het gesprek in de eigen sociale omgeving heeft grote invloed

Rijnstate dit weekend in de media over vaccinatievraagstuk

06-09-2021

In de media is er veel aandacht geweest voor de landelijke oproep van Rijnstate met betrekking tot de vaccinatiestatus. Het pleidooi in het NOS-journaal is bedoeld als stevige bijdrage aan de landelijke discussie die ook door andere brancheorganisaties en bijvoorbeeld de Rijnstate aangezwengeld. De focus ligt wat ons betreft nu op het organiseren van de discussie met onze medewerkers te voeren. Met

Burgemeester vraagt burgers zich te laten vaccineren, doet het zelf niet

De burgemeester van Nunspeet, SGP'er Breunis van de Weerd, heeft zijn burgers per brief opgeroepen zich alsjeblieft te laten vaccineren. Dit vanwege het zorgwekkend hoge aantal coronabesmettingen in de gemeente. Zelf kiest hij ervoor het vaccin niet te nemen, zo meldt [de Stentor](#).

Vaccinatieplicht voor kantoorpersoneel bij Leaseplan: 'Kan niet door de beugel'

Autobedrijf Leaseplan wil zijn achtduizend werknemers verplichten zich tegen corona te laten vaccineren. Wie dat niet doet, moet thuiswerken. Volgens advocaat arbeidsrecht Pascal Besselink gaat het bedrijf daarmee over de schreef.

Judith Tielemans · Buitenland · 9 sep 2021 / 13:44 uur

Uitgelekt: Shell werknemers verplicht te vaccineren, anders dreigt ontslag